

(दफा ४ तथा अनुसूची-१ को भाग-१ सँग सम्बन्धित)

त्रिवेणी गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड : १

संख्या : ३५

मिति : २०७७/०३/२९

भाग : - १

त्रिवेणी गाउँपालिका

त्रिवेणी गाउँसभाको स्वीकृतिबाट जारी

“त्रिवेणी गाउँपालिकाको टोल विकास संस्था सञ्चालन कार्यविधि, २०७७”

प्रमाणिकरण गर्नेको नाम :- भक्कु प्रसाद घर्ति मगर
अध्यक्ष

त्रिवेणी गाउँपालिका, रुकुम पश्चिम

टोल विकास संस्था सञ्चालन कार्यविधि, २०७७

प्रमाणिकरण मिति: २०७७/०३/२८

१. भूमिका:

सामुदायिक प्रयासमा टोलको संस्थागत, सामाजिक तथा आर्थिक विकास, स्थानीयस्तरमा सुशासन प्रवर्द्धन गर्न गाउँपालिकाका बस्तीहरूमा निश्चित भौगोलिक क्षेत्र भित्र रहेका सबैघरधुरी सदस्य रहने गरी स्थानीय स्तरमा वडा समितिको मातहत रहनेगरी वडा समितिलाई सहयोग पुर्याउन स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ कोदफा १२ को २ (क) को २ को अधिकार प्रयोग गरी गठन गरिने टोल विकास संस्था र सो संस्थाको कामलाई व्यवस्थित गर्न यो कार्यविधि कार्यान्वयनमा ल्याएकोछ।

२. उद्देश्य टोल विकास संस्था गठन गर्नुका मुख्य उद्देश्यहरू निम्नानुसार छन्:

- क) टोल, बस्तीस्तरमा विभिन्न निकायहरूबाट प्रवाह हुनेसेवामा टोल बासीको पहुँच अभिवृद्धि गर्ने,
- ख) टोल बासीहरूमा उच्चमशीलताको विकास गराई टोल स्तरमा लघुउद्यमको सिर्जना, विकास र प्रवर्द्धन गर्दै सामाजिक न्याय सहितको समुन्नति तर्फ अग्रसर लिने
- ग) टोल बस्तीस्तरमा समानता, समताको भावना जागृत गराउने, आपसी सद्भाव, समझदारी, समन्वय र मेलमिलाप कायम गराउने,
- घ) आर्थिक, सामाजिक सवालमा सबैटोल बासीहरूलाई निर्णय प्रक्रियामा समान अवसर र अधिकार प्रदान गर्ने,
- ङ) टोलको सामाजिक कार्यमा पारदर्शिता कायम गरी सुशासनलाई बढावा दिने,
- च) बस्ती टोल स्तरमा सबै संस्थाहरूको प्रवेशद्वारको रूपमा टोल विकास संस्थालाई विकास गर्दै विभिन्न निकायहरूबाट सञ्चालन हुने विकास कार्यमा सहयोग गर्ने,
- छ) टोल विकास संस्थालाई वडा भन्दा तल्लो एकाइको रूपमा विकास गरी सहभागितात्मक योजना तर्जुमा, अनुगमन एवं मूल्याङ्कन प्रक्रियामा सहभागी गराउने,
- ज) टोलका सदस्यहरूमा गरिबलाई निश्चित आधारमा वर्गीकरण गरी तिनीहरूको अभिलेख तयार गर्ने, विशेष लक्षित कार्यक्रमहरूको माध्यमबाट अय आर्जन तथा बचत परिचालनमा प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने,
- झ) टोलको समग्र विकासका लागि कार्यक्रमहरू तय गर्ने,
- ञ) वातावरणमैत्री, बालमैत्री, जेष्ठ नागरिकमैत्रीनगर घोषणा गर्ने आवश्यक सहयोग गर्ने र
- ट) उत्कृष्ट काम गर्ने टोल विकास संस्थालाई प्रोत्साहन, पुरस्कार गर्ने।

३. गठन टोल विकास संस्थाको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ:

- क) गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका बस्तीहरूको निश्चित भौगोलिक क्षेत्रभित्रका टोल तहमा रहेका घर परिवारका सदस्यहरूबाट टोल विकास संस्थाको गठन गरिनेछ।
- ख) पहिलो पटकका लागि टोल विकास संस्थाको व्यापक भेलाबाट टोल विकास समितिका कामलाई व्यवस्थित गर्न अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष, सचिव र आवश्यकता अनुसारका सदस्यहरू रहेको एक टोल विकास कार्य समिति गठन हुनेछ। तर दोस्रो पटकको हकमा यस्तो कार्यसमिति साधारण सभाको सर्वसम्मत वा सो नभएमा बहुमतबाट पुनर्गठन हुनेछ। टोल विकास कार्यसमितिको कार्य अवधि २ वर्षको हुनेछ। एकपटक अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र सचिव भएको व्यक्ति पुनः सो हपदमा लगत्तै दुई वर्षको अवधि व्यतित नभई नियुक्त हुनेछैन। कार्य समितिमा अध्यक्ष सचिव वा कोषाध्यक्ष मध्ये कुनै एक जना अनिवार्य रूपमा महिला हुनुपर्नेछ।
- ग) टोल विकास संस्था गठन गर्दा सकेसम्म टोलका सम्पूर्ण घरधुरिलाई एक घर एक सदस्यको रूपमा समेट्नुपर्दछ। सो सम्भव नभए कम्तीमा ८० प्रतिशत सहभागी गराई टोल विकास संस्था गठन गरिनेछ। टोल विकास संस्थामा सहभागि भएका सदस्यहरू मध्ये कम्तीमा ५० प्रतिशत महिला आवद्ध गराउनु पर्नेछ।
- घ) टोल विकास संस्थाको व्यवस्थापन ढाँचाँलाई स्पष्ट पार्ने अनुसूचि-१मा उल्लेखित नमूना विधानका आधारमा टोल विकास संस्थाको विधान तयार गर्नुपर्नेछ।
- ङ) समन्वय र मेलमिलाप कायम गराउँदै सामाजिक ऐक्यवद्धता कायम गर्न व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ।

४. दर्ता/सूचिकृत टोल विकास

संस्थाको दर्ता/सूचिकृत देहाय बमोजिम हुनेछ :

- क) टोल विकास संस्थाको बैठकमा सर्वसम्मत निर्णय गराई सम्बन्धित वडा समितिको कार्यालयमा दर्ता/सूचिकृत गर्नेछ । टोल विकास संस्थालाई वडा कार्यालयमा दर्ता/सूचिकृत गर्दा पेश गर्ने निवेदनको नमुना अनुसूचि-२ मा उल्लेख गरिएकोछ । टोल विकास संस्थाबाट निर्णय गरी दर्ताका लागि निवेदन पेश गरेमा सम्बन्धित वडा कार्यालयले अनुसूचि-३ बमोजिमको टोल विकास संस्था दर्ता प्रमाण-पत्र प्रदान गर्नुपर्नेछ ।
- ख) टोल विकास संस्थाले यस कार्यविधि बमोजिमका उद्देश्य विपरीत कुनै काम गरेमा वा प्रचलित कानूनले गर्न नपाउने कार्य गरेमा वडा कार्यालयको सिफारिसमा गाउँपालिकाले टोल विकास संस्थाको दर्ता खारेज गर्नसक्नेछ । दर्ता खारेज भएपछि सोस्थानमा नयाँटोल विकास संस्था गठन हुनेछ ।
- ग) वडाभित्र दर्ता भएका टोल विकास संस्थाहरूको विवरण दर्ता भएको ७ दिन भित्र गाउँपालिकामा उपलब्ध गराई अद्यावधिक गर्नुपर्नेछ ।

५. टोल विकास संस्थाको कार्यहरू टोल विकास संस्थाले आफ्नो टोल क्षेत्रको समग्र सदस्यहरूको हितका लागि देहायका कार्यहरू गर्नेछ :

- क) टोलमा धनि, गरिबको भावना हटाई सबै सदस्यहरूलाई निर्णय प्रक्रिया र स्रोतमा समान अधिकार प्रदान गर्ने,
- ख) विभिन्न सरकारी एवं गैर सरकारी निकायहरूसँग सुमधुर सम्बन्ध स्थापित गरी टोलको विकासको लागि सहजीकरण गर्ने,
- ग) टोलमा उच्च विकाससँग सम्बन्धित योजनाहरू संचालन गर्न आवश्यक सहजीकरण गर्ने,
- घ) टोलमा सडक ढल लगायतका पूर्वाधार विकासका लागि सोको प्रयोग वापत लाभग्राहीबाट गाउँपालिकाको सहमतिमा संस्थाको निर्णय अनुसार सेवा शुल्क लिन सक्ने।
- ङ) टोलको विकासका लागि विभिन्न स्रोत बाट प्राप्त स्रोतको उच्चतम सदुपयोग गर्न व्यवस्था मिलाउने,
- च) टोलको सामूहिक समस्या पहिचान गरी प्राथमिकताको आधारमा टोल विकास योजना बनाउने।
- छ) एच.आई.भी./एड्स,छुपडी, छुवाछुत, अन्धविश्वास, कुप्रथा, बाल विवाह, बहुविवाह जस्ता सामाजिक समस्याको पहिचान गरि सुधारका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने।
- ज) टोलको आर्थिक तथा सामाजिक तथ्याङ्क अद्यावधि गर्नसूचना अभिलेख राख्ने,
- झ) सहभागितात्मक योजना तर्जुमा गर्दा प्राथमिकताको आधारमा पहिचान गरी वडामा सिफारिस गर्ने,
- ञ) टोलमा विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरूबाट प्राप्त योजनाहरूको अनुगमन गरी पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने,
- ट) टोलमा विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संस्था मार्फत प्राप्त हुने कार्यक्रमहरू टोल विकास संस्था मार्फत संचालन हुने वातावरण सिर्जना गर्ने,
- ठ) आफ्नो वडा तथा टोललाई वातावरण मैत्री, जेष्ठ नागरिक तथा बालमैत्री बनाउने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने,
- ड) टोलमा भवन निर्माण मापदण्ड, सामाजिक सुरक्षा भत्तापूर्ण सरसफाई/ खोप/ साक्षर आदि सामाजिक सरोकारका विषयमा चेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने,
- ढ) टोलमा रहेका सार्वजनिक, पति ऐलानी आदि जग्गाको संरक्षणमा गाउँपालिकालाई सहयोग गर्ने,
- ण) गाउँपालिकाको राजस्व परिचालनका लागि सहयोग प्रदान गर्ने,
- त) संस्थामा प्राप्त रकमको संस्थाको नीति बमोजिम रकम खर्च गर्ने, लेखा राख्ने लेखापरीक्षण गराउने,
- थ) गाउँपालिकासँग भएको समझदारी अनुसारका अन्य कार्यहरू गर्ने गराउने ।
- द) फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यविधि २०७४ अनुसार कसैलेकसुर गरेमा टोल विकास संस्थाले निर्णय गरी दण्ड जरिवाना गर्न सक्ने छ, यसरी दण्ड जरिवानाबाट उठेको रकमको ५० प्रतिशत गाउँपालिकाको कोषमा र बाँकी टोल विकासको कोषमा जम्मा गर्ने।

६. टोल विकास संस्थाको कार्यसमितिको बैठकटोल विकास संस्थाको कार्य समितिको बैठक व्यवस्थापन देहाय बमोजिम हुनेछ :

१. टोल विकास संस्थाका सदस्यहरूको हित, सहयोग एवं समन्वयका लागि टोल विकास संस्थाको कार्य समितिको बैठक महिनामा कमिमा १ पटकमा नघट्ने गरी बस्नेछ ।

२. समितिको बैठकमा सामाजिक परिचालक, गाउँपालिकाका प्रतिनिधिहरु लगायत अन्य सरोकारवालाहरुलाई आमन्त्रित गर्नसकिनेछ ।
 ३. सचिवले संस्थाको बैठकको निर्णयहरु बैठक पुस्तिकामा लेखि प्रमाणित गराउनुपर्नेछ ।
 ४. टोल विकास संस्थाका कार्य समितिको पदाधिकारीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार:
टोल विकास संस्थाका कार्यसमितिको पदाधिकारीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :
- (क) अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार
 १. संस्थाको नियमित बैठक बोलाउने, बैठकका लागि मिति, समय र स्थान तोक्ने ।
 २. बैठकको अध्यक्षता गरी बैठक संचालन गर्ने ।
 ३. बैठकमा अनुशासनको पालना गर्न लगाउनेर छलफलका विषयहरु टिपोट गर्ने वा गर्न लगाउने ।
 ४. छलफल हुँदा सबैको विचार संकलन गर्नेर सर्वसम्मत निर्णय गर्नपहल गर्ने ।
 ५. निर्णय हरू लागूगर्नेर गर्न लगाउने ।
 ६. विकासको कार्यमा सबैलाईसमेतेर नेतृत्व प्रदान गर्ने ।
 ७. संस्थाले आर्जन/प्राप्त गरेको नगद वा जिन्सी सामानको सुरक्षा तथा सदुपयोगको प्रबन्ध मिलाउने ।
 ८. विशेष बैठकको आवश्यकता परेमा विधान बमोजिम बैठक बोलाउने ।
 ९. कार्यविधि बमोजिम अन्य कार्यहरु गर्ने ।
 - (ख) संस्थाको सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार :
 १. अध्यक्षको आदेश अनुसार बैठक बोलाउने ।
 २. एकतिहाइ सदस्यले विशेष बैठकका लागि लिखित माग गरेमा विधान बमोजिम बैठक बोलाउने ।
 ३. छलफलका प्रस्तावहरु संकलन गरी बैठकमा पेश गर्नेर बैठकको निर्णय लेखि निर्णय प्रमाणित गराउने ।
 ४. संस्थाको क्रियाकलापको बारेमा सदस्यलाई जानकारी गराउने ।
 ५. तोकिएका अन्य कार्य गर्ने ।
 - (ग) संस्थाका कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार :
 १. संस्थाको आम्दानी र खर्चको विवरण तयार पार्ने ।
 २. खर्चकोलेखापरीक्षण गराउने ।
 ३. बैकमा खाता संचालन गर्दा संयुक्त रुपमा खाता संचालन गर्ने ।
 ४. संस्थाको नगद र जिन्सी सामानको जिम्मा लिई सुरक्षागर्ने ।
 - (घ) संस्थाको सदस्यहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार :
 १. गाउँपालिकासँग भएको साभेदारीपत्रमा उल्लेखित शर्त अनुसार गर्नुपर्नेकामहरु गर्ने ।
 २. संस्थाको हिसाव-किताब जाँचगर्ने ।
 ३. संस्थाका पदाधिकारीहरुले गरेका कामको मूल्याङ्कन नियमित रुपमा गर्ने ।
 ४. आवश्यकता अनुसार संस्था संचालनका लागि नीति, नियमहरु बनाउनेर सो नियमहरु पालना भए नभएको हेर्ने ।
 ५. आवश्यकता अनुसार अध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्षहरुलाई सघाउने ।
 ६. तोकिएकोअन्य कार्यहरु गर्ने ।
७. आर्थिक व्यवस्थापन संस्थाको आम्दानी, खर्च, नाफा, लेखा, लेखा परिक्षण लगायत आर्थिक व्यवस्थापन देहाय बमोजिम हुनेछ :
 - (क) टोल विकास संस्थाको आम्दानी
 १. विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरु, विभिन्न सामुदायिक संस्था तथा व्यक्तिहरुबाट प्राप्त हुने सहायता र अनुदान ।
 २. टोल विकास संस्थाले आयमूलक कार्यहरु सञ्चालन गरी प्राप्त हुने आम्दानी ।
 ३. संस्थाको विकास निर्माणका लागि टोल विकास कोषको रुपमा टोल विकास संस्थाको आम्दानीको निश्चित प्रतिशत संस्थाको निर्णयानुसार छुट्याउने रकम ।
 ४. गाउँपालिकाले टोल विकासको लागि सम्पूर्ण उपलब्ध गराएको रकम ।
 ५. संस्थाले अन्य स्रोत बाट जम्मा गरेको रकम ।

(ख) खर्च

१. संस्थाको विकास निर्माणका लागि टोल विकास कोषको रकम संस्थाको निर्णय अनुसार खर्चहुनेछ ।
२. संस्था संचालन, व्यवस्थापन र लेखापरीक्षणका लागि गर्नुपर्ने खर्चहरू टोल विकास संस्थाको नीति बमोजिम खर्चहुनेछ ।

(ग) नाफा

१. टोल विकास संस्थाले आर्जन गरेको आम्दानीबाट खर्च कटाई बाँकी रहेको रकम संस्थाको नाफा मानिनेछ ।
२. नाफा संस्थाको निर्णय अनुसार टोलको विकासका लागि खर्च गरिनेछ ।

(घ) लेखा संस्थाको लेखा देहाय बमोजिम हुनेछ :

- १) कोषाध्यक्षले सबै प्रकारको नगदी तथा जिन्सी आम्दानी, सम्पूर्ण विकास खर्चको विवरण, संस्थाको संचालन र व्यवस्थापन भएको प्रशासनिक खर्चहरूको स्पष्ट लेखा राख्नुपर्दछ ।
- २) कोषाध्यक्षले राखेका आम्दानी खर्चको हिसाब टोल विकास संस्थाको बैठकमा पेश गर्नुपर्दछ ।
- ३) प्रत्येक त्रैमासिक आयव्यय विवरण सार्वजनिक गरी गाउँपालिकामा समेत पठाउनु पर्नेछ ।

(ङ) लेखापरीक्षण संस्थाको लेखापरीक्षण देहाय बमोजिम हुनेछ :

१. संस्थाले नियुक्त गरेको लेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण गराउनुपर्नेछ ।
२. आवश्यकता अनुसार गाउँपालिकाले पनि संस्थाको आम्दानी खर्चको लेखापरीक्षण गर्न सक्ने गर्नेछ ।
३. संस्थाले आफ्नो वार्षिक लेखापरीक्षणको प्रतिवेदन सम्बन्धित गाउँपालिकामा समेत पेश गर्नुपर्नेछ ।

९. विविध

- (क) यो कार्यविधि प्रचलित नेपालको ऐन, नियमहरूसँग बाझिएमा बुदाँहरू स्वतः खारेज हुनेछन्।
- (ख) यो कार्यविधि कार्यान्वयनको क्रममा कुनै बाधा अड्चन आएमा सोको गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार फुकाइनेछ ।

अनुसूची १

.....टोल विकास संस्थाको विधान

प्रस्तावना :

स्थानीय रूपमा उपलब्ध श्रम, सीप र साधन तथा अवसरहरूलाई अधिकतम परिचालन गर्दै गाउँपालिकाको साँस्कृतिक, सामाजिक तथा आर्थिक व्यवस्थालाई एक अर्काको परिपूरकको रूपमा विकसित गरी गरिबी न्यूनीकरणका प्रयासमा ठोस योगदान पुऱ्याउने, सहभागितात्मक योजना तर्जुमा गर्ने तथा आफ्नो समग्र टोलको दिगो विकास गर्ने आधार तयार गर्न, टोल तथा बस्ती स्तर देखि नै सुशासनको जग बसाउन सबै टोल बासीहरूलाई समाहित गरी सकारात्मक प्रतिस्पर्धा तथा प्रोत्साहनको साँस्कृतिक विकास गर्न आफ्नो टोल भित्रका सर्वाङ्गीण विकास संभावनाहरूलाई व्यवहारमा उतार्न यो.....टोल विकास संस्था स्थापना गरी संचालन गर्न वान्छनीय भएकोले यो विधान बनाइएकोछ ।

१. प्रारम्भिक : संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

(क) योविधानटोल विकास संस्थाको विधान हुनेछ ।

(ख) यो संस्थाको नामहुनेछ ।

(ग) योविधान.....टोल विकास संस्थाको साधारण सभाबाट स्वीकृत भएको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

(घ) यस संस्थाको कार्यालय.....मा हुनेछ ।

(ङ) यस संस्थाको सिमाना देहाय बमोजिम हुनेछ :

पूर्व.....पश्चिम..... उत्तर..... दक्षिण.....

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस विधानमा :

क) “संस्था” भन्नाले.....टोल विकास संस्थालाई सम्झनुपर्छ।

ख) “विधान” भन्नाले टोल विकास संस्थाको विधानलाई सम्झनुपर्छ।

ग) “साधारणसभा” भन्नाले संस्थाको साधारण सदस्यहरूको भेला सम्झनुपर्छ ।

- घ) “समिति’ भन्नाले टोल विकास सस्थाको कार्यसमिति सम्भन्नुपर्छ।
- ङ) “बैठक’ भन्नाले सस्थाको संयुक्त वा छुट्टाछुट्टै बैठक सम्भन्नुपर्छ।
- च) “पदाधिकारी’ भन्नाले कार्य समितिका अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष, सचिव र सदस्यहरूलाई जनाउँछ।

३. संगठित संस्था हुने:

- (क) संस्थाको आफ्नो छुट्टै छाप हुनेछ। साथै संस्थाले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाट कार्य गर्न सक्नेछ।
- (ख) संस्थाले चल-अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपयोग गर्न सक्नेछ। तर संस्थाले आफ्नो अचल सम्पत्ति विक्रि गर्न भने पाउने छैन। संस्था विगठन भए सो संस्थाको सम्पूर्ण चल अचल सम्पत्ति गाउँपालिकामा हस्तान्तरण हुनेछ।

४. संस्थाका उद्देश्यहरू:

संस्थाको संस्थागत, सामाजिक तथा आर्थिक विकासका लागि देहाय बमोजिम उद्देश्य हुनेछ :

- (क) टोल स्तरमा सक्षम र दिगो स्वायत्त संस्थाको विकास गर्ने।
- (ख) टोलका व्यक्तिहरूको आयमा वृद्धि गर्ने कार्यक्रमको संचालन गरी गरिवी न्यूनीकरणमा मार्फत मद्दत पुऱ्याउने।
- (ग) स्थानीय स्तरको विकास प्रक्रियालाई दिगोर आत्मनिर्भर बनाउन स्थानीय स्तरको समुदायको व्यक्तिहरूको क्षमता विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनमा टेवा पुऱ्याउने।
- (घ) संस्थालाई सहभागितात्मक योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रक्रियामा सक्रिय सहभागि बनाउने।
- (ङ) वडाबाट निर्वाचित जन प्रतिनिधिहरूको सहभागिता/नेतृत्वमा टोलको चौतर्फी विकासका आधारहरू तयार पार्ने।

५. टोल विकास कार्य समितिको गठन टोल विकास कार्यसमितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ :

- (क) गाउँपालिकाका बस्तिहरूको निश्चित भौगोलिक क्षेत्रभित्रका टोल तहमा रहेका घरपरिवारका सदस्यहरूबाट टोल विकास संस्थाको गठन गरिनेछ।
- (ख) पहिलो पटकका लागि टोल विकास संस्थाको व्यापक भेलाबाट अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, कोषाध्यक्ष, सचिव र आवश्यकता अनुसारका सदस्यहरू रहेको एक टोल विकास कार्य समिति गठन हुनेछ। दोस्रो टकको हकमा यस्तो कार्य समिति साधारण सभाको सर्वसम्मत वा सो नभएमा बहुमतबाट पुनर्गठन हुनेछ। टोल विकास कार्य समितिको अवधि २ वर्षको हुनेछ। एक पटक अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र सचिव भएको व्यक्ति पुनः सोहि पदमा लगतै दुई वर्षको अवधि व्यतित नभई नियुक्त हुनेछैन। कार्य समितिमा कम्तिमा ५० प्रतिशत सदस्यहरू र अध्यक्ष वा कोषाध्यक्षहरू मध्ये कुनै एक जना अनिवार्य रूपमा महिला हुनुपर्नेछ। समितिमा आवश्यकता अनुसार ५ देखि ९ जना सम्म सदस्य रहन सक्नेछ।
- (ग) टोल विकास संस्था गठन गर्दा सके सम्म टोलका सम्पूर्ण घर धुरीलाई समेट्नु पर्दछ। यदि सो सम्भव नभए कम्तीमा ८० प्रतिशत घरधुरी सहभागी गराई टोल विकास संस्था गठन गरिनेछ।
- (घ) टोल विकास संस्थामा सहभागी भएका सदस्यहरू मध्ये कम्तीमा ५० प्रतिशत महिला आवद्ध गराउनु पर्नेछ।
- (ङ) भौगोलिक बनावट, ऐतिहासिक निरन्तरता, सामुदायिक एकरुता, जन घनत्व आदि आधारमा समान्वयतया एउटा टोलमा ६० घर देखि १५० घरधुरी समावेश एउटा टोल विकास संस्था हुनेछ।
- (च) संस्थाको कार्यलाई अझ बढी प्रभावकारी बनाउन आवश्यकता अनुसार समितिका सदस्यको नेतृत्वमा टोल विकास संस्थाको उपसमिति गठन गर्न सकिनेछ।

६. संस्थाका कार्यहरू:

टोल विकास संस्थाका कार्यहरू देहाय बमोजिम हुनेछन्:

१. प्रत्येक टोल स्तरमा सम्भव भए सम्म सबै घरपरिवार सहभागी भएको टोल विकास संस्था गठन गर्ने।
२. संस्थाका सदस्यहरूलाई उद्यमशीलता मार्फत अग्रसर गराउने आवश्यक पहल गर्ने तथा सोहि बमोजिमका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने।
३. टोलमा आईपरेका समस्याहरू समाधान गर्न एक अर्कामा भाईचारा सम्बन्ध कायम गरी सभ्य समाजको सिर्जना गर्ने।
४. उपलब्ध स्रोतको समुचित परिचालन गर्दै टोलको समग्र विकासका लागि टोल विकास योजना बनाउने।

५. एच.आइ.भी./एड्स, अशिक्षा, अन्धविश्वास, बाल विवाह, बहुविवाह, जस्ता सामाजिक समस्याका बारेमा सम्पूर्ण टोल विकास संस्थाका सदस्यहरुलाई चेतना अभिवृद्धि गर्ने।
६. आफ्नो टोल तथा सावजनिक स्थलमा वृक्षा रोपण गर्ने।
७. आफ्नो वडा तथा टोललाई वातावरण मैत्री, अपाङ्गमैत्री, महिला मैत्री, जेष्ठ नागरिक मैत्री तथा बाल मैत्री बनाउने विविध कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।
८. टोलमा वसोवास गर्ने बासिन्दाका बीचमा व्यस्थित वसोबास, भवन निर्माण मापदण्ड, सडक क्षेत्राधिकार, सामाजिक सुरक्षा भत्ता लगायतका सामाजिक सरोकारका विषयहरुमा विभिन्न चेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
९. वातावरण मैत्री स्थानीय शासनका सुचकहरु कोटोलमा कार्यान्वयन गर्ने र गाउँपालिकालाई सो सूचक कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने ।
१०. आफ्नो टोल वस्तीलाई नमुना वस्तीको रूपमा विकास गर्न सहयोग गर्ने ।
११. हरित गाउँ/ शहर, उज्यालो शहर, सफा शहर र सम्पन्न तथा सभ्य शहर स्थापना अभियानमा सहयोग गर्ने ।
१२. आफ्नो क्षेत्रमा भवन संहिता तथा मापदण्डको कार्यान्वयनमा सहयोग गर्ने।
१३. पूर्ण साक्षर, पूर्ण खोप , पूर्ण घटना दर्ता आदि अभियानमा सहयोग गर्ने ।
१४. टोलमा रहेका सार्वजनिक, पर्ति, ऐलानी आदि जग्गाको संरक्षणमा गाउँपालिकालाई सहयोग गर्ने ।
१५. संस्थाको अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष तथा सचिवको चयन सर्व सम्मतिमा वा सो नभएमा बहुमतमा गर्ने ।

प्रमाणित गर्नेको नाम:- भक्कु प्रसाद घर्ती मगर
 अध्यक्ष
 त्रिबेणी गाउँपालिका, रुकुम पश्चिम
 दस्तखत:-